Z Komisji Wspólnej: pakiet decentralizujący już w drodze

Przedstawiciele Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego wzięli udział w listopadowym posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, które odbyło się 27 listopada w siedzibie MSWiA w Warszawie.

Prof. Paweł Swianiewicz zabrał głos w sprawie procedur dotyczących zmian administracyjnych. Profesor zwrócił uwagę, że wspomniany na Komisji Wspólnej problem zmian granic pomiędzy gminą wiejską (obecnie gminą Redzikowo) i miastem Słupsk to jaskrawy przypadek (miasto przejęło uzbrojone przez gminę tereny strefy przemysłowej), ale zmian wywołujących uzasadnione w sumie konflikty, było w ostatnich latach znacznie więcej. Z tego powodu część debaty, a szczególnie materiały przygotowane do debaty Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego poświęcone były temu tematowi. (Materiały do pobrania)

Jak poinformował prof. Paweł Swianiewicz eksperci NIST byli w zasadzie zgodni, że obecna sytuacja wymaga uregulowania w taki sposób, żeby zakres niezbędnych konsultacji był doprecyzowany i w większym stopniu wyniki tych konsultacji były brane pod uwagę. Profesor zwrócił też uwagę na postulat dokonywania zmiany na koniec kadencji. – Zmiany w trakcie kadencji wywołują wiele problemów, a jednym z nich jest problem z reprezentatywnością organów wybieranych w samorządach. Szczególnie w gminie, która powiększyła się o jakiś teren. Cześć mieszkańców nie miała prawa głosować na władze, które ich reprezentują w samorządzie – mówił prof. Swianiewicz. Jego zdaniem cały proces powinien uwzględniać w większym stopniu autonomię terytorialną gmin. Profesor zadeklarował wszelką pomoc w przygotowaniu odpowiednich zmian. Minister Szymański poprosił stronę samorządową o wspólne stanowisko w sprawie zmian granic uwzględniające stanowisko ekspertów.

Oprócz kwestii zmian granic rozmawiano m.in. na temat polityki spójności. Wiceminister Funduszy i Polityki Regionalnej Jacek Karnowski zapewnił, że w tej sprawie rząd i strona samorządowa mają to samo stanowisko. - Będziemy walczyli o utrzymanie polityki spójności w obecnym kształcie, także w trakcie naszej prezydencji. Będziemy prosić o aktywność w Komitecie Regionów. Jeszcze większą – mówił.

Więcej dyskusji wzbudziła kwestia zgłaszanych problemów z wdrażaniem ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów, a przede wszystkim w zakresie podmiotów zobowiązanych do przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych. Obawy samorządów dotyczą interpretacji mówiącej o tym, że zobowiązane do przyjmowania zgłoszeń są także organy kolegialne JST. Dyrektor Śląskiego Związku

Gmin i Powiatów poinformował o udostępnieniu przez związek przykładowych procedur, które mogą posłużyć jako wzory dla samorządów. Są one do pobrania na stronie związku (pobierz >>>)

Oprócz aspektu merytorycznego (zdaniem samorządów odpowiednim organem do realizacji ustawy jest urząd miasta, gminy, powiatu, marszałkowski, a dublowanie kanałów niezwykle utrudnia działanie organom kolegialnym, ale jest też marnotrawieniem czasu i środków) strona samorządowa zwróciła uwagę na pryncypia pracy komisji. Jak przypomniano wypracowany podczas prac KWRiST kompromis został niedługo po jego ustaleniu odrzucony z niewiadomych powodów. – Rząd i samorząd wypracowały nowe brzmienie przepisów, po czym ktoś je zmienił. Kto to zrobił? Dlaczego? Jakie były argumenty merytoryczne? Prosimy o taką informację, bo jej brak podważa zaufanie do naszych ustaleń – mówił Grzegorz Kubalski ze Związku Powiatów Polskich.

Burzliwa dyskusja dotyczyła też odsetek od kwot dotacji na zadania zlecone. Odsetki te zdaniem Ministerstwa Finansów powinny być zwrócone do skarbu państwa. Chodzi o sytuacje, gdy samorząd otrzymuje dotację celową na realizację zadania zleconego z zakresu administracji rządowej. Środki te wpływają na rachunek bankowy i przed dokonaniem wydatku na sfinansowanie zadanie zleconego, przez pewien czas mogą generować odsetki. Spór sprowadza się do tego, czy stają się one dochodem własnym samorządu, czy też może powinny zostać zwrócone przekazującemu dotację.

Zmiany w finansowaniu oświaty

Pewnego rodzaju konsternację wzbudziła informacja Ministerstwa Edukacji Narodowej na temat realizacji uzgodnienia o podjęciu, wraz ze stroną samorządową, prac nad wypracowaniem nowego modelu finansowania zadań z zakresu edukacji i wychowania. Komisja została poinformowana, że prace się już toczą i obecnym wyzwaniem jest kwestia współpracy pomiędzy resortami. Zdaniem przedstawicieli MEN głównym punktem zmiany ma być ochrona małych szkół wiejskich, które jej zdaniem pełnią lub mogłyby pełnić dodatkowe funkcje z zakresu opieki społecznej, ośrodków kultury. Są to jednak kwestie w odpowiedzialności kilku innych ministerstw.

Przedstawiciel Związku Gmin Wiejskich RP stwierdził, że szukanie dodatkowych funkcji szkoły wydaje się nieracjonalne. Jak informowali przedstawiciele ZGW RP w większości miejscowości szkół po prostu nie ma, a dostęp do świadczeń socjalnych, opiekuńczych i kulturalnych zapewniają samorządy w inny sposób. Zdaniem ZGW RP problem jest w zupełnie innym miejscu. Arkadiusz Chęciński, prezydent Sosnowca, współprzewodniczący KWRiST także zwrócił uwagę, że samorządy w ogóle inaczej definiują problem. – Uzgodnienia z Ministrem Finansów Andrzejem Domańskim mówiły o wspólnym zespole samorządowo – rządowym. Jest to problem edukacji narodowej, a nie tylko obszarów wiejskich. I od razy zwracam uwagę, że nie chodzi nam tylko o to, żeby dać więcej pieniędzy. Zgłaszamy inne dodatkowe rozwiązania – mówił.

Eugeniusz Gołembiewski z Unii Miasteczek Polskich wprost wskazał, że pogląd o tym, iż mała szkoła stanowi centrum społeczno-kulturalne wsi, jest trochę anachroniczny. – Przez ostatnie lata wybudowano wiele świetlic wiejskich, które stoją często puste, mamy sieć remiz i puste małe szkoły – mówił. Grzegorz Kubalski dodał, że chodzi także o wyliczenie rzeczywistych potrzeb oświatowych, czego nie dokonano. – Nazwano tylko potrzebami kwotę, którą oparto na subwencji z lat poprzednich wielokrotnie zaniżanej o czym co roku mówiliśmy – mówił. Jego zdaniem dochodzimy do sytuacji, w której musimy sobie powiedzieć wprost, że nie będziemy wstanie finansować wszystkich potrzeb. Jako przykład podał wątpliwe podstawy finansowania niepublicznych szkół dla dorosłych. – Jest to często kosztowna fikcja – mówił.

Będzie pakiet decentralizujący

Pod koniec posiedzenia wiceminister Spraw Wewnętrznych i Administracji Tomasz Szymański zadeklarował, że wkrótce światło dzienne ujrzy pakiet decentralizujący oparty na postulatach strony samorządowej KWRiST. – Po wstępnej analizie sugestii samorządów pierwsza paczka rozwiązań została już przygotowana – zadeklarował.

W związku z wnioskiem strony samorządowej KWRiST, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zapowiedziało prace nad przygotowaniem kompleksowej regulacji dotyczącej wynagradzania pracowników samorządowych.

Porządek posiedzenia >>>

Fot. MSWIA